

VIII.

Iste misli vodilje, koje su u toku stoljeća pokretale hrvatski puk, da se bori za svoju kulturnu, ekonomsku i političku slobodu, pokreću i danas seljački pokret u Hrvatskoj. Antun Starčević, koga možemo smatrati kao preteču hrvatskog seljačkog pokreta, ovako se izražava o položaju seljaštva u građanskoj državi:

Građani, uobće, imaju mnogo i lepa znanja i eto dosta imanja, i svu vlast u šakah... a seljani su bez imanja i bez znanja, dakle bez prava, prem najviše rade i terpe za dobro obćenito.²¹⁾

Iz tih istih razloga Antun Radić i ostali osnivači Hrvatske Pučke Seljačke Stranke god. 1905. naglašavaju:

HPSS će nastojati i raditi, da se čitav hrvatski narod, koliko živi na okupu, ujedini i uredi u svoju državu sa svojim zakonima i uredbama i to na osnovu onakvoga mišljenja o državi i vladi, o pravu, zakonu i vjeri, kako se očituje u životu slavenskoga puka i slavenskih mislilaca, koji s pukom skladno misle i osjećaju, a sve obzirom na potrebe puka i čitavoga naroda.²²⁾

U svom programu od 1921. Stjepan Radić precizira kako bi trebalo da izgleda država, koja bi najbolje odgovarala potrebama puka. Stjepan Radić traži direktnu političku demokraciju, to jest on traži da čitav narod plebiscitom, pučkom inicijativom i pučkim referendumom neposredno stvara one

²¹⁾ A. Starčević, Ustavi Francezke, Zagreb, 1889.

²²⁾ A. Radić, Sabrana Djela, VII., Zagreb, 1936.